

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

2000 йил 12 апрел
доршанба
Сотувда эркин нархда
№ 70 (2367)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ХОТИРА ЧИРОҒИ

1991 йилнинг 31 август тонгида Ўзбекистонимиз ўз мустақиллигини эълон қилди. Узок кўтилган ёрқ кунларга ҳам етиб келдик. Ана шундан буён амалга оширилган хайрли ишларни санаб адоғига етиб бўлмайдми. Бу ишларнинг ўлкадаги орадан хис этиш керак. Юнусобод туманида қурилган "Шахидлар майдони" ёдгорлик мажмуи қурилиши ҳам ўзининг авж нуқтасига етган. Мовий гўмбаз ўратилиб, пайвандлаш ишлари олиб бориляпти. Бу ерда ҳар кун би отахонни учратаман.

— Қурилиш маъқулими? — дея сўрайман у кишидан.

— Маъқул бўлганда қандок, — дейди Худойберди ота. — Президентимиз савоб ишни ҳар кун қилиши керак, савоб ишни ҳар кун қилиш керак, — деган сўзларни бежиз айтмаганлар. Бу қурилиш ҳам Юртбошимиз бошлаган савоб ишларнинг давоми. Уйда ўтириб зерикканда келиб қурувчиларнинг ишларини томоша қиламан. Бу ерда ҳазилкам ишлар амалга ошириляётгани йўқ, болам. Қурувчилар кечаю кундуз меҳнат қилишляпти. Хув авани "дом"ни кўраёсанми? Чап томондан учинчи. Уша уйда яшайман. Мана бу кўприк уйимизнинг олдиғача боради. Хали бу жойлар шундай обод бўлиб кетади-ки, кўрганлар хайрон қолади.

— Утган-кетган қариялар келиб раҳмат айтиб кетишляпти, — дея сўбатимизга

қўшилди 1-автокорхона директорининг муовини Мухитбой Боронов. — Юнусободнинг исмига ярашадиган майдон барпо этиляпти. Бундай қурилишлар халқимизнинг руҳиятига таъсир қилади. Ёшларимизнинг тарбиясида муҳим рол ўйнайди.

Юртбошимиз ўтган йил Хотира ва Қадрлаш маросимида "Ишончим комилки, Хотира ва Қадрлаш кун халқимизни янада бирлаштиради. Унинг руҳига малҳам бўлади, иродасини бақувват, иймонини бутун қилади", — деган эдилар.

Бу сўзларнинг ҳақиқат эканлигига Юнусободда олиб бориляётган бунёдкорлик ишлари гувоҳ. Қурилишда турли миллат вакиллари бир жону би тан бўлиб меҳнат қилишмоқда. Шу ерда Жўра Алиматов, Мирза Ғозиев каби ҳайдовчилар, Дилшод Каюмов, Фурқат Жўраев каби қурувчилар билан танишиб, сўхбатлашдик. Уларнинг барчаси бу кунлар унутилмас тарих бўлиб қолишини шукроналик билан таъкидламоқдалар.

9 Май Юртбошимиз томонидан Хотира ва Қадрлаш кун деб эълон қилинди. Биз улуг боболаримизга эҳтиром рамзи сифатида Хотира чирогини ёқдик. Шубҳасизки, бу чироқ халқимизнинг келажак йўлини ҳам нурафшон қилгусидир.

А.ЖўРАЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

ТУРАИ МАХСУЛОТЛАР ТАЙЁРЛАНМОҚДА
Косонсой туманидаги «Косонсой-Текмен» қўшма корхонасида жун қайта ишланиб, камзул, пальто, одеял, турли ип махсулотлари тайёрланмоқда. Корхонада, шунингдек, қўлда гилам тўқиш учун қалава ип ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилган. Жамоада бир йилда 3 минг тонна жун қайта ишланиб, ундан 2,5 миллион погонметр камзулбоп материал тайёрланмоқда.

СУРАТЛАРДА: қалаваловчи Қундузхон Додобоева; йигирув Ҷамроқуллов олган суратлар.

ЧОРАК ЯҚУНЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

Навоийда вилоятни иқтисодий-ижтимоий ривожлантиришнинг 2000 йил биринчи чорақ яқунлари ва иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш масалаларига бағишланган йилгилиш бўлиб ўтди. Бу масала бўйича вилоят ҳокими Ф. Дилов маъруза қилди.

Йилгилишда таъкидланганидек, вилоятда ўтган уч ойда саноат, капитал қурилиш, аҳолига савдо, пулли ва маънавий хизмат кўрсатиш, қишлоқ хўжалик махсулотлари ишлаб чиқариш соҳаларида ўсишга эришилди. Шу билан бирга "Навоийўштут" масъулияти чекланган жамияти, "Саноат ишлаб чиқариш" акционерлик жамияти, "Навоий кимё-ЛТД" қўшма корхонаси, Зарафшон шаҳридаги "Аста", Нурота туманидаги "Автоўлмармар" корхоналарида махсулот ишлаб чиқариш ҳажми камайди. Вилоят корхона-

лари оморларида 1,5 миллиард сўмлик махсулот тўпланиб қолган. 33 қўшма корхонадан 10 таси фаолият кўрсатмаляпти.

Вилоятнинг 94 қишлоқ хўжалик корхонасидан 61 таси ширкат хўжалигига айлантирилган бўлса-да, мулкчилик шаклининг ўзгариши қўтирган натижалар бермаляпти. Бунинг бош сабаби кўпгина раҳбарлар хали ҳам эскича иш юритаётгани, бозор иқтисодиёти талабларини англаб етмаганидир. Шу боис ҳам корхона ва хўжаликларнинг дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ортиб бормоқда.

Йилгилишда мажбул камчиликларни бартараф этиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар белгиланди.

Гулистонда ҳам шу масала бағишланган йилгилиш бўлди. Уни Сирдарё вилоти ҳокими А. Сирдарёев бошқарди.

(ЎЗА)

“СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ—2000”

Бугун пойтахтимизнинг Ўзэксپомарказ павильонларида "Соғлиқни сақлаш—2000" номи остида олтинчи халқаро тиббиёт кўرғазмасининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Уни Ўзэкспомарказ бош директори Б. Эрматов очди. Анжуманда сўзга чиққан республика Бош вазири ўринбосари Х. Кароматов иштирокчиларга мамлакатимизда олиб бориляётган соғлиқни сақлаш тизимидagi ислохотлар, шифохоналарни замонавий тиббиёт ускуналари билан жиҳозлаш, фарқларга кўрсатиляётган тиббий хизматни янада такомиллаштириш борасидаги амалга ошириляётган ишлар хусусида сўз юритиб, "Соғлом авлод йили"да бундай анжуманининг ниҳоятда катта аҳамиятга эга эканлигини айтиб ўтди.

Шундан сўнг кўрғазма иштирокчилари Россия, Германия, Италия, Швейцария, Швеция, Финляндия, Словакия, Буюк Британия, Исроил сингари мамлакатлардан келган 50 дан ортиқ хорижий компания ва фирмаларнинг диагностика, лаборатория ускуналари, жароҳлик, стоматология, кардиология ва тез тиббий ёрдам учун ишлатиладиган юздан ортиқ турдаги асбоб-ускуналарни кўздан кечиришди.

Кўрғазма 14 апрелгача давом этади.

Б. ОСТАНАҚУЛОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

СУРАТДА: ярмарка кўришишидан лавҳа. **Н. МУҲАММАДЖОНОВ** олган сурат.

Нақадар озулаб етиштирилган истиклолнинг илк тонгида Исом Каримовнинг нутқларида МИЛЛИЙ ҒОЯ, МИЛЛИЙ МУСТАҚИЛЛИК МАФКУРАСИ, МИЛЛИЙ МАФКУРА деган тушунчаларга дуч келганда, қайта қуриш, ошкорлаш шовқин-суроналардан кўн нарсаларни кўрган, билган бўлса-да, тўғриси айтсам, шовиб қолганмиз. Бу, қоронғуликдан, фақат биргина ранг хукаридан бўлган оламдан ёруликка чиққан эски эъланларнинг додирлашига ўхшайди. Бошқаларни айтолмайман, лекин ўзим бу тушунчалар олдида додирланганман. Уйимда кирк йилдан бери йиғган китобларим, ўзим севган, беҳад қадрлайдиган ранг-баранг лугатларимни бирма-бир синчиқлаб варақладим. Бу тушунчаларни кидирдим. Уларнинг маъно-моҳиятини англаб етишнинг истиқомиди. Лекин шўро даврида нашр этилган лугатлар, энциклопедияларнинг биронтасида бу тушунчаларни «кундузи чироқ ёқиб», актариб тополмадик. Кутубхоналарда ўтириб лугатлар ва адабиётлар кўрдим. Биронтасида миллий мафкура, миллий ғоя тушунчаси учрамади. Улар совет лугатларидан тамомила бадарга қўйилган эди. «Синфий кураш», «синфий онг», «синфий жаъият», «синфий мафкура», «тарих — синфлар кураши» деб урғу берилган лугатлар, ута бир тусдаги ва ута зерикари коммунистик адабиётлар миллий ғоя, миллий мустикалик мафкураси, миллий онг, миллий қарашлар деган тушунчаларни Сибирдан ҳам узокроқ, лугатлар сурғун қилиб юборган, уларни истибод остидаги миллатларнинг тили, тушунчаси, лугати, тафаккурларидан мутлақ суриб чиқарган, бу тушунчаларни халқ оғиғига етказувчиларни эса ашаддий қатъият ва шафқатсизлик билан қатли омга дучор этган эди.

Исом Каримов асарларини ўқиб унинг нутқларини тинглаб, миллий мафкура,

миллий ғоя миллат тугал шаклланиб етганда, ва тугал, бутун миллат эканлигини исботлаганда, тугал эркинлик ва мустикаликка эришганда, ўз тақдирини ўзи қуриш иродаси ва онига эга бўлгандагина дунёга келиши, куч олиши, халқнинг руҳини ўзига айланишини англади. Озодлик учун, ўз мустикал давлатчилиги ананаларини тиклаш, яратиш ва булар йўлида ҳар қандай курашга тайёр туриш, ўз Конституцияси асосларини бунёд этиш ва сўнг бу асослардан заррача ҳам чекинмаслик, бунда ирода қудратини ҳар дамда тўла намоеън этиш миллат ва миллий ғоянинг пайдо бўлганлигини билдиради.

Миллий ғоя эркинлик ва фаровонлик йўлида халқни бирлаштиради. Унинг ўқини ўқирган мамлакатлар аро кетаётган маданий, илмий, иқтисодий, ислохий мусобақаларда мақсад ва аъвол уфқларини очди. Халқнинг ҳаракатига қувват ва маъно бағишляпти. Исом Каримовнинг кунги кеча нашр этилган «МИЛЛИЙ МАФКУРА ХАҚИДА» деган мажмуасини яна бир қарра ўқиб, бу ерда бир неча йиллар мобайнида, истиқлолни қуриш ва мустикаллаш, ислохотларнинг энг муҳим йўли ва йўналишларини аниқлаш амалиёти ладиган миллий мафкурага тажрибаларидан тугулган ва бири-бирини тўлдириб, бири-бирини тобора бойитиб бораган ўй, фикр-мулоҳазаларни жамулжам ҳолда онгимиздан ўтказдик, миллий ғоя ва ундан ўсиб етиладиган миллий мафкурага том маънода миллий манфатларнинг ийжиноси, зуқуроти — миллий манфатларнинг тажгаллийси ва ифодаси эканлигини англаб етдик.

Халқ дунё ҳодисаларига, ўзининг тарих ва дунёдаги ўрнига ўз миллий манфат-

лари жамулжамдан келиб чиқиб қарайдиган, баҳо берадиган, ўчайдиган ва энг муҳими, шулар асосида бу ўта мураккаб оламда ҳаракат қилиш раббатига эга бўлганда, бу халқнинг, ҳақиқатан ҳам, миллий ғояси бор экан дейдилар. Америка ўз содда, равшан миллий ғояси тўғрисида Америка бўлди. Америка мана ўз юз йилдан бери ўз миллий манфаатларини озодлик ва инсон ҳуқуқлари ва шулар учун ҳар қачон, ҳар қандай шароитда кураш мажбуриятини ҳис қилиб, англаб Америка бўлди. Америка асри деган ибора бекор айтилмаган. Америка асри дегани — Америка ғояси — миллий ғояси дейилгандир.

Ўз конституциясига тўла тақдирини ўчун маҳкам туролмаслик ва энг ёмон, қашшоқликлар, муҳтожликларни келтириб чиқариди. Бир сўз билан айтганда, сиёсий, ижтимоий ҳуқуқлар сиёсий, ижтимоий мажбуриятлардан ажралмасдир. Фуқароларнинг сиёсий ҳафсаласизлиги Ватан, миллат, мамлакат, давлат олдидаги ва қолаверса, ўз тақдирини олдидаги мажбуриятларини англамасликдандир.

Фуқаронинг мана шундай ўз инсоний, фуқаролик мажбуриятларини англаши ва

бошқа-бошқа моҳиятга эга ҳодисалардир. Эркин фуқаро, эркин инсоннинг мажбуриятлари билан тобе, қарам, ўз тақдирини ўзи ҳал қилолмайдиган одамга зўрлаб ўтказилган, сингирдилган мажбуриятларнинг ёр билан осмонча фарқи бор. Истиқлол ва эркинлик мажбуриятлари халқ, миллат, давлатнинг туз манфаатлари ва уларни ҳимоя қилиш, оғишмай амалга оширишдан тугулади ва шу билан белгиленди. Миллий мафкура инсон ҳуқуқлари ва мажбуриятларини англаши ва

яшашнинг етти принципи — миллий мафкурамининг баъзини ташкил этади. Шу етти принцидида ўзбек халқи, ўзбек миллати ва кенг маънода, Ўзбекистон халқининг миллатидан қатар-назар — миллий мақсадди, миллий ғояси ўз аксини тоган. Бизнинг миллий ғоямиз XX аср мобайнида маърифат, ўй-онини ва мустикалликни орау қилишдан мустикалик, эркинлик, демократия, ўз тақдирини, ўз давлатчилигини ўзи қуриш, яратиш ва шу амалиётда ўзини намоеън қилиш даражасига — миллий тикланиш даражасига кўтарилиди. Энди миллий ғоя аср бошидаги қараганда тамомла янги қиммат касб этади, янги аҳамиятга эга бўлади. Бугун биз турли сохта зўраки ғояларга, ақидаларга дадил ва жанговар қарши туролдиган мафкуравий бўлиқларни янги ҳаёт нафаси билан тўлдирга олади-

ган, майдонга бардошли миллий ғояга эгамиз. У Исом Каримов айтгандай, иссон учун янгидан янги кашфиётларга ҳақиқий маънодаги туртки бўлажак.

XX асрнинг жуذا ачқик ва ўта фожиали тажрибалари бизга шундан дарак берадики, миллий истиқлол мафкураси маърифат ва таълим заманида тугулади, илм-фан ва эътиқод ичиде улғанди. Агар таъбир жоиз бўлса, у халқ, миллат, мамлакатни турки қўтирган ва қўтирмаган тақдирлардан сакловчи, ҳимоя қилувчи ишончи қурол — ишончи эътиқоддир. Миллий ғоя ва истиқлол мафкурасига сунмаган, шундай ғоя ва мафкураини яратмаган давлат узок яшамайди. Таъриқнинг шиддатли зарбалари остида тарқалиб, йўқ бўлиб кетишга маҳкум бўлади. Ажойиб бир ҳол шуки, ўтмишда улуг аждоғларимиз инсон, мамлакатдаги дармон бўладиган, қучли ҳимюнга қобил шундай давлат эдилар.

Амир Темир куч — адолатда, деган фикрини ўз тузуқлари асосига қўйганда, шундай умум-миллий ғояга қийнашган эди. Лекин у замонлар бу етук ғояни ҳаракатга солидиган бунгун бизнинг тасавури-миздаги миллат хали тарих сахнасига чиқмаган эди. Бозор ўз давлатчилигининг тугунимас армонларига чора излаб, қўн нарсаларни ўйлатадиган жуذا дилрди сўзларини ёзиб қолдирган эди.

2. Исом Каримов ичиде улғанди: халқнинг бир қисмига миллий ғоя хали етиб борагани йўқ, Гапнинг рости, бу одамнинг улуқсини ўчириб юборади. Миллий ғоядан четда турганлар. Хўш, уларни қандай йўл, қандай чоралар билан миллий мафкура муҳти билан қамраб оламиз?

Хар биримиз замоннинг бу саволларига ўзимиздан, мажбуриятларимиздан қандай адо этаётганимиздан жавоб қидириб қурайлик.

Иброҳим ҒАҒУРОВ.

НАҚАДАР ЛАЗИЗДИР МИЛЛИЙ ҒОЯ, ИМОН ВА ЭЪТИҚОД

ва оғишмай риюн этиб жамиятини қурувчи ва ривожлантирувчи мамлакат — адолатли мамлакат. Фуқаро ўз ҳуқуқлари ва қонунларини истифода этиб яшаётган мамлакат. Бунда фуқаро ва мамлакат бир-бирига ўта уйғун. Бир-бирига ўта мос ва уйғун. Фуқаронинг фуқаролик унинг ўз ҳақ-ҳуқуқлари ва давлатни идора қилушчи қонунларини биличи, тугушчи билангина белгиленмайди. Аини замонда фуқаро ўз ҳуқуқлари ва қонун имкониятларини рўйбога чамуккамал эгаллаган бўлиши зарур. Ҳуқуқлар ва мажбуриятлар ўртасидаги уйғунлик, муносоиблик муайян давлатчи ҳам, унинг фуқаролигини ҳам қучиб қудратли қилади. Ҳуқуқлар бошқачо, мажбуриятлар тамомила бошқачо бўлиб қолса, бу уйғунлик, ижтимоий муносоибликнинг бузилиши турли фожалар, адолатсизликлар, ўз

улар асосида ҳаракат қилиш фақат ва фақат миллий ғоядангина тугулади ва мустикалланганда. Шўро нима курси, зўрлаб қурдириди. Бирон бир иш зуравонликсиз рўйбога чиқмади. Шўро одамларга ва тобе халқларга юрлаган мажбуриятлар зуравонлик мажбуриятлари эди. Шўро одамлари унинг мажбуриятларидан ҳаддан ортиқ беъзан ва ҳаддан ортиқ чарчаган эдилар. Ҳозир ҳам мажбурият деганда одамларнинг едига ўша шўро мажбуриятлари тушди. Бизнинг энг оғир асоратларимиздан бири — шу. Ўша шўро мажбуриятларини эслаб, титраб-қайқиб, бугун ҳам мажбуриятлардан ўзимизни иложи борича олиб қочишга интиламиз. Ҳолбуки, шўроий мажбуриятлар билан миллий истиқлол ҳар биримизнинг зиммамизга ихтиёрли тарзда қўлаётган фуқаролик мажбуриятлари тамомила

Истиқлол мафкураси
майдонларига

мунасиб қуриб яшашдан йироқ эканлигини қайд этиб, миллий мафкура борасидаги жамиятда бораётган муҳокамаларни амалий босқичга қўтариши таъкиф этиди. Бизнингча, амалий босқичга қўтариш бу — фуқароларнинг жамият, Ватан, миллат олдидаги ўз мажбуриятларини тўла англаб ўшашлари дегандир. Президент масаласида амалий тус берил тусларига алоҳида дауру берди. Миллий ғоя ўзи нима? — деган саволга мен: Конституциямининг МУҚАДДИМИАсида миллий ғоямиз ўзининг бениҳоя эркин ва аниқ ифодасини тоган деб жавоб берган бўлар эдим. Дунёга чиқувчи ва мустикал эркин демократик давлат қуриш, эркин

Бу изтиробли сўзлар миллий ғояни зўр бериб излаган буюк ватандошимизнинг буёқ нидоси бўлиб эшитилди.

XXI асрга кириб бораётганда миллий ғоямизнинг қудрати ва яшавонлигини эъди ўқитиш сифати, таълимнинг даражаси, соғломлаштиришнинг миқдоси халқ қилади. Булар, қолаверса, миллат сифатида тақдирини халқ қилдирган янги замон ҳодисаларидир. Бу уларнинг амалиёти яна тақдор айтишга тўғри келади: ҳар биримизнинг ўз мажбуриятларимизни қандай ўташимиз, адо этишимизга боғлиқ. Миллий ғоямиз ва унинг билра биз ўзимиз хозир шу тобда икки улуг савол қаршисига гавалянаб туришимиз:

1. Бу дунё глобал ҳаракатларга кирган дунё. Биотехнология, компьютерлар, информационалар, янги алоқа системалари, янги таълим тизимлари, савдо-сотик, бизнес ва инвестицияларнинг қудратли тўққилари ер курсарининг барча мамлакатларига шахд билан кириб бораётди. Мана шу улуг оқим ичиде бизнинг тикланиб келаятган миллий ғоямиз қандай мазмун ва қандай моҳият касб этади? У ўзи ўзи ва макенини топишга қодирми?

Назаринда, у буюк ғоянинг қадриятларига муносоиб буюқ дунё оқимига дош беради ва ундан тобланиб чиқеди.

2. Исом Каримов ичиде улғанди: халқнинг бир қисмига миллий ғоя хали етиб борагани йўқ, Гапнинг рости, бу одамнинг улуқсини ўчириб юборади. Миллий ғоядан четда турганлар. Хўш, уларни қандай йўл, қандай чоралар билан миллий мафкура муҳти билан қамраб оламиз?

Хар биримиз замоннинг бу саволларига ўзимиздан, мажбуриятларимиздан қандай адо этаётганимиздан жавоб қидириб қурайлик.

Иброҳим ҒАҒУРОВ.

Нетайин, не тайлаин дурдим учун
Чора қимдин
тайлаин дурдим учун?
Чора дурдимин
магар пир этгай
Чорасиз ишимиз
тадбир этгай
Найлаин муришду
нетай иршод
Қобилнат қанино
истеъод?

МОЗИЙГА ҚАЙТИБ...

Компьютер ва «Интернет» тўғрисида гап кетса, кўз олдидан нуқул рақамлар ўтаверади. Эрта туриб соатга қарайсиз. Ишга отланиб қайсидир рақамли автобусни кутасиз. Қайсидир телефон киласиз. Қайсидир рақамдаги уйни ахтарасиз. Бир сўз билан айтганда, ҳар куни, ҳар соат кўчада, ё уйдаи — турли ҳолатларда рақамларга дуч келасиз. Рақамларнинг компьютер ёки «Интернет»га нима алоқаси бор, дейишнинг табиий. Гап шундаки, компьютер фақат, рақамларни ўқийди, фақат рақамларни тушунади.

Шундай қилиб, барча фанлар ва компьютер учун асос бўлиб хизмат қиладиган илк асар (албатта, улуг аждодимиз Муҳаммад ал-Хоразмий қаламига мансуб «Ал-жабр-ал-муқобала» бундан мустасно) 1948 йили «Кибернетика» ёки тирик организмлар ва машиналардаги алоқани бошқариш» номи билан чоп этилди. Унинг муаллифи АҚШдаги Массачусетс Технолология институтининг Норберт Винер эди. Кибернетика — бутун жаҳоннинг тинимсиз механик ҳаракати, узлуксиз давом этадиган тизимлар ҳақидаги фандир. Энди эса электрон ҳисоблаш машинаси — компьютер барча соҳалар ва ҳамма фанларнинг боши, тизим яратиш асосига айланмоқда. Энди ҳаётни компьютерсиз тасаввур этиш қийин. Чунки, узеи ривожланиш ҳам, тараққиёт ҳам бўлмайди.

Дарвоқе, Норберт Винер Кибернетика фанига пойдевор яратгандан сўнг, орадан бироз вақт ўтиб, унинг шогирдларидан бири Клод Шеннон «Ахборот асослари» («Теория информации») асарини яратди. Бу асар харфлар, сонлар, жадваллар, муҳим, овозлар ва график тасвирлар, видеотасвирларнинг икита рақам билан ифодаланиш тизимини вужудга келтирди. Битта «нон» ва битта сон, улар шундай «02-05-01-09...» каби қатор бўлиб келаверида. Компьютер

ларни қабул қилиб «ўқийди», мониторинг узатади. Сиз мониторинг рақамларини эмас, балки, ана шу рақамлар тағига яширинган сўзларни кўрасиз, овозни эшитасиз, суратни, ёки видеотасвирни томошга қиласиз, ахтирол, муҳим тинглари, балким, дўстингиз йўллаган мактубни ўқирасиз. Хуллас, сиз қайси САИТни манзилгоҳ (адрес)га терган бўлсангиз уша жойга тааллуқли маълумотлар экран юзиде пайдо бўлади.

балки, дунёнинг исталган бурчадаги компьютердан боғлиқ дўстларга хат жўнатиш имконини тўғилди.

1974 йили «Анранет»нинг тижорат тармоғи ишга тушди, афсуски, бу тармоқни аллақандай вирус «еб қўйди».

Изланишлар эса давом эттаверди. 1984 йили Буюк Британия олимлари «Жанет» милли компьютер тизимини ишга туширди. Бу тизим битта мамлакат ичидеги алоқалар учун хизмат қиларди. Лекин ком

пьютер орқали мамлакатлар ўртасидеги алоқани йўлга қўйиш ҳодими, Буюк британиялик Тим Бернерс-Ли «Интернет» тармоғиде рақамли гипертекст ўлчовлари асосиде ахборотларни сақлаш ва узатиш технологиясини яратди. Авваллари «Интернет»да бирор ахборотни топиш учун дарёнинг бошидан адоғигача «сув келди», яъни, у «сир» тутишга қодир — содиқ дўст. Ахир, нуқул икита рақамлардан иборат тексти қайси телефон тушуниб етди-ю, қачон ва қайси йўл билан тингловчига бу ахборотларни етказадиде. Бу сира ҳам мумкин эмас. Компьютернинг «галлини» фақат, компьютер тушунади. Бирок, Буюк Британияда

расиз ва у жойдан манзилгоҳ (адрес)ни топиб керакли сайтни ёзиб «Enter» буйругини берсангиз қиёф. Яъни, сиз кўча бўйлаб чўзилган дўконларнинг қайсидир бирига мурожаат қилишингиз учун ҳамма дўконларни айланиб чиқмайсиз, балки, сайтни ёзиб ўша ўзингиз кўзлаган «дўкон»га тушаверасиз. «WWW»нинг афзаллиги ҳам шунда. Вақт тежалди. Орузингиз бир зумда рўёбга чиқадиде. Уч дублю бутун жаҳон «Интернет» тар

возимини сақлаб қолди. Эндигина 44 бокорни қаршилаган Гейтс олдидеги қутилажак катта рақобатга обдон тайёрларлик кўриш учун «орқага чекинб» иш тутмоқни афзал топган бўлса ажаб эмас. У «Интернет»да ишлаш учун янги дастурий технологияларни янада такомиллаштириш устиде иш юритажакни билдирди. Хозирда Вашингтон шаҳри суди ишбу корпорацияни монополист деб топган бўлса-да, у бу ниятида қатъий турибди. Шунингдек, Билл Гейтс АҚШдаги уяли алоқа сардорларидан бири Эд Макро ва АҚШнинг йирки аэроқоинот корпорацияси «Боинг» билан ҳамкорликда «Теледезик» лойиҳасини ҳаётга татбиқ этиш ҳаракатини қилмоқда. «Теледезик» лойиҳаси бутун жаҳон бўйлаб «ургимчак уяси» — «Интернет»нинг ХХI асрдаги тараққиётига хизмат қилди. Бирок, ХХI асрда «Интернет» бозорини ким «қўлга» олади, ҳозирдан бир нарсга, дейиш қийин. Чунки, «Майкрософт»дан ташқари яна тўртта «ки» шу жаҳонда чикиб келмоқда. Рақобатнинг ҳажимдан ҳам кўриниб турибдики, ХХI асрда бутун жаҳондаги ахборотлар макони — «Интернет»ни қафтида тутиб туришни хоҳловчилар жуда кўп. Уларнинг ҳаммаси шу пайтгача биз «Интернет»ни олиб ўрганган телефон тармоғи ўрнига тамоман янги, ҳеч қандай сими ёки кабелсиз уланадиган «Интернет»ни тақлиф этишмоқда. Худди, уяли телефон алоқаси сингари истаган жойда компьютерни олиб «ИНТЕРНЕТ»га улайсиз. Шу пайтгача атрафомизда телерадио антенналаридан узатилаётган ҳаво тўлқинлари тебранган бўлса, энди теваганимизда рақамлар «уча бошлайди»...

Кураш

Мардлик, жасурлик, ҳалоллик, рақибига нисбатан олийжаноблик ҳислатларини ўзида мужассам этган ўзбек кураши халқаро майдондаги залворли олимларини давом эттирмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун Амир Темур хотира-синга бағишланган аънаваний III халқаро турнир очилишига эса санокли кунлар қолди. 14-16 апрел кунлари Шахрисабз шаҳрида бўлиб ўтадиган ишбу турнирдан кўзланган асосий мақсад ўзбек курашини халқаро майдонда янада тарғиб қилиш, полвонлар орасидан энг сарасини аниқлашдир.

Мутлоқ вазнда бўлиб ўтадиган мазкур турнирда 20 дан ортиқ мамлакатлардан полвонлар иштирок этиши кутилмоқда. Болгария, Литва, Грузия, Словакия, Малайзия, Қозғоғистон, Қирғизистон, Корея, Россия, Туркменистон шулар жумласидандир.

Турнирнинг умумий мукофот жамғармаси 12 миң АҚШ долларини ташкил етди. Шундан 5 миңгити голийб, иккинчи ўрин совриндорига 3 миңгити, учинчи ўринни эгаллаган ҳар икки спортчида 2 миң АҚШ долларидан на-сиб етди.

Мусобақа халқаро кураш қоидалари асосиде ўтказилади. Шахрисабзга, кураш байрамига марҳамат!

Озод БЕК, «Халқ сўзи» мухбири.

XXI АСР — «ИНТЕРНЕТ» АСРИ БЎЛАДИМИ?

Дунёда инсоннинг яшаш тарзи ривожлангани сайин одамларни бир-бирига боғлаб турувчи алоқа омилини ҳам тараққиёт топиб бормоқда. Буни илмий тилда коммуникация деб атаймиз. Ва бу жараён ахборот алмашишининг янгидан-янги тармоқларини вужудга келтирмоқда. ХХ аср охирида тезлик билан ривожланаётган алоқа воситаларидан бири шубҳасиз, «Интернет» ҳисобланади. «Глобал ресерч» («Чуқур тадқиқотлар») компаниясининг берган маълумотларига қараганда, ер юзидеги 230 миллиондан ошиқ кишилар «Интернет» билан ишламоқда. Бу тармоқдан фойдаланувчилар-

нинг 30 фоиздан ошиғини хотин-қизлар ташкил етди. «Глобал ресерч»нинг ҳисоб-китоби-га қўра, 2000 йилда халқаро тармоқдан фойдаланувчилар сони яна 100 миллион кишига ортади. «Internet.com» компанияси ҳам юқориде келтирилган статистик хабарларни тасдиқлаган ҳолда, дунё ахлининг 70 фоизи ҳозир бу тармоққа қизиқиш билдираётганини маълум қилди. Ҳўш, «Интернет» — бутун олам эътиборини бунчалар тезлик билан камраб олишига сабаб нима? У нимаси билан афзал? Ишлаш асослари ва жаҳон маданият ҳаётида унинг ўрни қандай?

Шундай қилиб, компьютер вужудга келди. Лекин компьютерлар ҳали бир-бири билан «хамсухбат» эмас, «борди-келди» қилишмасди. 1969 йил 20-21 октябр кунлари Американинг Калифорния университетини профессор Леонард Кленрокнинг тажрибахонасидан Стейнфорд илмий-тадқиқот институтидеги компьютерга дунёда биринчи марта ахборотлар узатилди. Бу алоқа «Анранет» деган ном олди. 1972 йили эса АҚШнинг Массачусетс Технолология институтини муҳандиси Рэй Томлинсон электронпочта («E-mail»)ни кашф қилди. Бу кашфиёт компьютердаги алоқаларни халқаро миқёсларга олиб чиқди. Энди нафақат Америкадаги,

бўйида Ядро тадқиқотлари тахти)даги Ядро маркази илмий ҳодими, Буюк британиялик Тим Бернерс-Ли «Интернет» тармоғиде рақамли гипертекст ўлчовлари асосиде ахборотларни сақлаш ва узатиш технологиясини яратди. Авваллари «Интернет»да бирор ахборотни топиш учун дарёнинг бошидан адоғигача «сув келди», яъни, у «сир» тутишга қодир — содиқ дўст. Ахир, нуқул икита рақамлардан иборат тексти қайси телефон тушуниб етди-ю, қачон ва қайси йўл билан тингловчига бу ахборотларни етказадиде. Бу сира ҳам мумкин эмас. Компьютернинг «галлини» фақат, компьютер тушунади. Бирок, Буюк Британияда

ШАХРИСАБЗГА КЕЛИНГ, ПОЛВОНЛАР!

Уларнинг ҳаммаси шу пайтгача биз «Интернет»ни олиб ўрганган телефон тармоғи ўрнига тамоман янги, ҳеч қандай сими ёки кабелсиз уланадиган «Интернет»ни тақлиф этишмоқда. Худди, уяли телефон алоқаси сингари истаган жойда компьютерни олиб «ИНТЕРНЕТ»га улайсиз. Шу пайтгача атрафомизда телерадио антенналаридан узатилаётган ҳаво тўлқинлари тебранган бўлса, энди теваганимизда рақамлар «уча бошлайди»...

Тўлқин ЁРҚУЛОВ, журналист.

АФСОНАДАН ҲАКИҚАТГА БИР ҚАДАМ...

2000 йил 13 январ кунини «Майкрософт» («Microsoft») корпорацияси раҳбари Билл Гейтс «калла»ни бир жойга қўйиш учун истеъфога чиқини эълон қилди. «Майкрософт»га унинг дўсти Стив Балмер раҳбар бўлди. Аммо, Билл Гейтс «Майкрософт» корпорациясини бошқаруви раислиги ла-

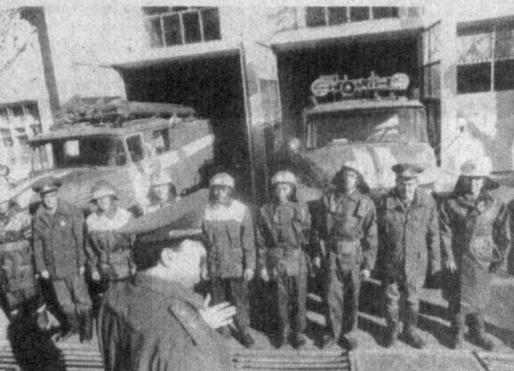
моғиде ахборотларни сақлаш ва узатишини энг замонавий технологиясиндир. Бу эса алоҳида маззу.

моғиде ахборотларни сақлаш ва узатишини энг замонавий технологиясиндир. Бу эса алоҳида маззу.

моғиде ахборотларни сақлаш ва узатишини энг замонавий технологиясиндир. Бу эса алоҳида маззу.

ЁНҒИН — ТИЛСИЗ ЁВ

Самарқанд шаҳридаги Богшамол тумани ички ишлар бошқармасига қарашли 3-сонли ёнғиндан сақлаш бошқармасининг 2-мустақил ҳарбилаштирилган ўт ўчириш қисми ходимлари ёнғиннинг олдини олиш мақсадида аҳоли ўртасиде тарғиб-ташвиқот ишлари олиб боришга алоҳида эътибор беришмоқда. Қисмининг 64 кишилик жамоаси ўтган йили тумандаги 113 миң хонадон ва 48 та ўқува маскани, 46 та болалар боғчисиде бўлиб, тушуштириш ишлари олиб бордилар. Хавфсизлик қонун-қондаларига риоя қилмаган корхона ва ташкилотларга 1,3 миллион сўмдан зиёд жарима солинди.

ОЧИҚ ЖАМИЯТ ИНСТИТУТИ - ЎЗБЕКИСТОН

«Кутубхона» дастури доирасиде «Оммавий кутубхоналар ва очик фуқаролик жамияти» кичик грантлари учун танлов эълон қилади.

Танловдан мақсад — Ўзбекистонда очик фуқаролик жамияти тараққиётининг қуйидаги жараёнларида оммавий кутубхоналарнинг самарали иштирок этишини рағбатлантиришдан иборатдир: ҳуқуқий жамият қуриш, нодавлат нотижорат ташкилотларини ривожлантириш, хусусий секторни ривожлантириш.

Молиялаш кичик грантлар тизими орқали 3000 АҚШ долларини миқдориде (тўлов кунидеги Ўзбекистон Марказий банкнинг расмий курси бўйича сўмда) амалга оширилади. Грантларнинг амал қилиш муддати 2000 йилда 3 ойдан 6 ойгачадир.

Ҳаммабол оммавий кутубхона манбаида очик ахборот - ресурс марказини яратишни кўзда тутувчи лойиҳалар устувор аҳамиятга эришганда. Ахборот-ресурс марказларининг вазибалари доирасига қуйидаги йўналишлардаги фаолиятлар киреди:

- Ҳуқуқий билимлар савиясини ошириш;
• ННЖ (нодавлат нотижорат ташкилотлари) ва оммавий кутубхоналар ҳамкорлиги;
• Кичик хусусий бизнесни ривожлантиришга қўмақлашиш.
Танловда қатнашиш учун Очиқ Жамият Институтига қуйидаги ҳужжатлар ва материаллар (ўзбек ва рус тилларида) топширилади:
• Ариза берувчи (лоийха раҳбари) ва унинг иштирокчилари ҳақида маълумот: таржимаи ҳол, мулоқот телефонлари ва яшаш манзили, расмий ҳужжатларнинг нусхалари (паспорт, диплом ва исталган бошқа расмий ҳужжатларнинг) биринчи саҳифалари.
• Аризанинг қисқача баёни (5 саҳифадан ошмаслиги керак), унда қуйидагилар лўнда ва аниқ баён қилиниши лозим:
1. Қўйилаётган масалалар, лойиҳанинг мақсади, лойиҳани амалга ошириш йўл-йўриқлари, лойиҳани амалга оширишдан қутилаётган натижалар ва муваффақиятга яқунлаганидан кейин яна қандай муаммолар хал қилинади.
2. Лойиҳа бюджети (шартли бирликда — долларда). Бюджетни тузишда ташкилот ҳисобиде ўтказиладиган барча пул маблағи тўлов кунидеги Марказий банкнинг расмий курси бўйича сўмларда амалга оширилиши кўзда тутилши керак.
3. Шунингдек, лойиҳа натижаларидан фойдаланадиган бошқа шахслар ва ташкилотлар ҳам кўрсатилиши зарур.
Лойиҳани молиялаштиришининг бошқа қўшимча манбааларини излаб топиш ва улардан фойдаланиш саъй-ҳаракатлари ҳам рағбатлантирилади. Ҳар бир ариза эгасидан қабул қилинадиган лойиҳа биттадан ортиқ бўлмайди.
Аризалар ишбу эълон газетадe чоп этилганидан кейин қабул қилинади. Аризалар Очиқ Жамият Институтини — Ўзбекистон «Кутубхона» дастури эксперт қўмиталари томонидан қўриб чиқилади. Танлов натижалари 2000 йилнинг июн ойи бошларида эълон қилинади.

Қўшимча барча масалалар бўйича қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент, 700031, Зарбоғ кўчаси, 31 (собиқ Роза Люксембург кўчаси), Очиқ Жамият Институтини.
Тел/факс: (998-71) 120-68-54, 152-27-41, (998-712) 56-54-53, 56-55-69.
Электрон почта: nurgali@osi.freenet.uz
Аризалар 2000 йилнинг 15 май кунигача қабул қилинади.

«MALVIL» МЧЖ саноат электр жиҳозларини жаҳондаги машҳур корхоналардан бевосита етказиб беради.

Advertisement for MALVIL generators and UPS systems. Includes text: ДИЗЕЛЛИ ВА БЕНЗИН БИЛАН ИШЛАЙДИГАН ЭЛЕКТРОСТАНЦИЯЛАР, исталган қувватдагиси, Ишлаб чиқарувчилар: Германия (GEKO), Италия (Lifter), Япония (Honda), Россия, UPS - узлуксиз озуқа БЛОКЛАРИ, Ишлаб чиқарувчи: Франция (MGE).

Тошкент ш., 700000, В. Маяков кўчаси, 3, 113, 115-хоналар.
Тел.: (998-71) 120-68-36, (998-712) 41-31-24, 30-20-36. E-mail: malvil@operamail.com.

ООО «Марам» фирмасининг думалоқ муҳри, далолатномаси, шаҳар статистика бўлимининг гувоҳномаси, МВС гувоҳномаси йўқалганлиги туфайли 2000 йил, 20 мартдан бошлаб бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жамоаси шу суднинг фарийиси
Фатхулла АСАМУТДИНОВнинг вафот этганини муносабати билан марҳумнинг она аъзоларига чуқур таъзия изҳор етди.
Тошкент вилояти кўз микрохирургия маркази жамоаси республикада офтальмология хизматини ривожлантиришга муносабати билан кўшган атоқли олим, профессор, тиббиёт фанлари доктори
Мухамеджон КОМИЛОВнинг вафот этганини сабабли марҳумнинг она аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради.
Ўзбекистон илмий — оммабоп ва ҳужжатли фильмлар студияси жамоаси студиянинг бадий раҳбари Владимир Исҳоқова онаси
Наталья Львовна РОМАНЧЕНКОнинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор етди.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Тахрир хайъати:

- Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАБОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУХИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁЕВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАЙИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ҳ. ҚОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:

- Иктомий-сўбий хайъат — 133-57-34;
Хўж — 136-07-94;
Иқтисодий — 136-36-65; 132-10-65;
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Ахборот, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик — 132-11-15;
Халқаро хайъат — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001

Буюртма Г — 286, 23728 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета РЕНТИУМ-П

компьютерда терилди ҳамда операторлар С. ЛУКИН ва Ж. ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — О. ОРИПОВ.

Навбатчи муҳаррир — К. ЭШМАТОВ.
Навбатчи — Ф. ЭШМУРОДОВ.
Мусаҳҳих — Ш. МАШРАББОВ.

МАНЗИЛИМИЗ:

700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Тахриратда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.

Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00

топирилади — 21.35

1 2 3 4 5 6